

**Definitief accreditatierapport en -besluit met een positieve beoordeling van de
accreditatieaanvraag voor de opleiding Master of Arts in het beeldend onderzoek
(master na master) van de Karel de Grote-Hogeschool**

Besluit

datum

13 juni 2012

Onderwerp

Definitief

accreditatierapport en -besluit

Master of Arts in het beeldend
onderzoek (master na master)

Karel de Grote-Hogeschool
(#5304)

Bijlagen

2

1. Inleiding

Bij brief van 7 juli 2011 heeft het instellingsbestuur van de Karel de Grote-Hogeschool te Antwerpen een accreditatieaanvraag ingediend bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) voor de opleiding Master of Arts in het beeldend onderzoek (master na master). Deze aanvraag is ontvangen op 12 juli 2011 en ontvankelijk verklaard op 22 september 2011.

De accreditatieaanvraag steunt op het visitatierapport van een externe beoordeling uitgevoerd door een visitatiecommissie ingesteld door de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA).

De visitatiecommissie kende de volgende samenstelling:

Voorzitter:

- Alex De Vries, werkt als auteur en adviseur bij het communicatiebureau Stern / Den Hartog & De Vries;

Leden:

- Ronald Soetaert, onderwijsdeskundige, is verbonden aan de Vakgroep Literatuur aan de Universiteit Gent en de onderzoeksgroep Cultuur & Educatie;
- Adi Martis, domeindeskundige, was ruim dertig jaar senior docent onderzoeker moderne kunst bij de vakgroep kunstgeschiedenis van de Universiteit Utrecht en is momenteel o.a. mederedacteur van de reeks Monografieën van Nederlandse fotografen;
- Flor Bex, domeindeskundige, is afgevaardigde-beheerder van de bvba Bex Art Consult. Hij organiseerde meer dan 600 tentoonstellingen van hedendaagse kunst in België en in het buitenland, verzorgde de redactie van de catalogi en publiceerde verscheidene boeken, monografieën en artikelen;
- Alied Ottevanger, domeindeskundige, is aangesteld als Hoofd van het Mondriaanhuis in Amersfoort en doceert in vast verband aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag;
- Joachim Naudts, student-lid, is afgestudeerd in de Fotografie aan de KASK te Gent en is kunstenaar, programmator en organisator.

Secretaris:

- Floris Lammens (tot 15 mei 2011) en Thomas Jans (vanaf 16 mei 2011), secretaris.

2. Formele overwegingen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De externe beoordeling is opgesteld en onderbouwd overeenkomstig het toepasselijke Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO en volgens de daarbij behorende beslisregels;
- De visitatiecommissie heeft voor de externe beoordeling het door de VLHORA vastgestelde visitatieprotocol gevolgd;
- De externe beoordeling verschafft inzicht in de samenstelling van de visitatiecommissie;
- De externe beoordeling bevat een onderzoek ten gronde naar de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen

In het visitatierapport verwoordt de commissie een aantal ernstige aandachtspunten die ertoe leiden dat de NVAO niet onmiddellijk tot een positief oordeel kon overgaan. Om die reden is een hoorzitting ingesteld. De NVAO meent dat het actuele beeld dat tijdens de hoorzitting van de opleiding (anno 2012) is geschetst, in overeenstemming is met het vertrouwen dat de visitatiecommissie in de opleiding (anno 2010) heeft gesteld.

3. Inhoudelijke overwegingen

De NVAO steunt haar inhoudelijke besluitvorming in hoofdzaak op de onderstaande elementen uit het visitatierapport.

Doelstellingen

De commissie stelt dat de opleiding in haar doelstellingen tegemoet komt aan de decretale eisen, maar dat ze op een vrij algemene manier werden omschreven, in de zin dat een meer opleidingsspecifieke vertaling mogelijk is. Concreet stelt de commissie dat de opleiding meer coherentie zou hebben, als wordt verduidelijkt welke specifieke competenties moeten worden bereikt in specifieke domeinen.

De doelstelling van de opleiding is de uitbouw van een pre-doctoral school die de masterstudent de mogelijkheid wil bieden om zijn/haar onderzoekstraject verder te verfijnen in een interdisciplinair kader alsook de maturiteit te ontwikkelen die nodig is om een doctoraat in de kunsten te starten. Onderzoek is het uitgangspunt van de opleiding. Met een beperkte en geselecteerde groep mensen wil de opleiding streven naar een internationaal niveau en een internationale uitstraling. Het is de commissie wel opgevallen dat deze opleiding eerder onafhankelijk werkt van de bachelor- en masteropleiding in hetzelfde departement, in de zin dat zij los staat van het academiseringsproces dat binnen het departement plaatsvindt. De bijdrage van Master- en Manamastudenten aan onderzoeksprojecten blijft vooralsnog beperkt tot bepaalde onderwijsactiviteiten. Het is wel de ambitie van de opleiding om inhoudelijk een meerwaarde te betekenen voor de andere opleidingen in het departement. De commissie heeft echter niet kunnen vaststellen waar het inhoudelijke zwaartepunt van de opleiding dan ligt. Een sterker afgelijnd profiel is volgens haar wenselijk.

Het departement beschikt over vijf onderzoeksgroepen die het individuele onderzoek faciliteren.

Het programma wordt gekenmerkt door drie domeinen: de artistieke vorming, de algemene vorming en het domein onderzoek. De commissie heeft een competentiematrix aangetroffen waarin de leerdoelen van de opleidingsonderdelen worden gerelateerd aan de kerncompetenties en opleidingsdoelstellingen. In deze matrix worden de leerdoelen omschreven op een adequaat niveau. Hiermee kreeg de commissie het beeld van een competentiegericht programma, afgestemd op de opleidingsdoelstellingen. De opleiding wil fungeren als een onderzoekscentrum waar jonge kunstenaars/vormgevers competentiegericht een individueel project kunnen uitwerken. Daarnaast is het de commissie tijdens de gesprekken opgevallen dat de opleiding de student doorheen het curriculum wil opleiden als 'beelddenker', wat ze een mooi uitgangspunt vindt om het curriculum inhoudelijk te stofferen. De commissie begrijpt dat dit in de opleiding al aan bod komt, maar vraagt de opleiding om dit uitgangspunt nader te definiëren en in de opleiding verder te concretiseren. Voorts heeft de commissie vastgesteld dat, wat de internationale dimensie in het programma betreft, er voor de opleiding nog een groeipad ligt.

De opleiding stelt dat de onderzoekende attitude de rode draad is, als voorwaarde voor vernieuwing en authentiek artistiek werk, gebaseerd op een methodologisch en aantoonbaar onderzoeksproces. Dat proces moet leiden tot een artistiek resultaat. De opleiding heeft nog maar een korte historiek en beschikt over weinig resultaten die dit proces onderbouwen. De commissie heeft er echter vertrouwen in dat bij de voorziene doorontwikkeling van de opleiding deze ambitie kan worden waargemaakt. De commissie vindt wel dat de studenten slechts beperkt in aanraking komen met de onderzoeksprojecten; een meer actieve participatie lijkt haar wenselijk. De opleiding beschikt sinds kort wel over een onderzoekscoördinator die bestaande projecten moet ondersteunen en nieuwe projecten moet opstarten. De commissie is van mening dat de opleiding in eerste instantie is opgevat als werkplaats, waarbij het beeldmateriaal dat de student creëert het resultaat is van onderzoek naar een persoonlijke inhoud en het formuleren van een eigen vormtaal. De commissie kan zich vinden in dit werkplaatsconcept. De aandacht die daarin besteed wordt aan onderzoek is zeker in het discours van de opleiding expliciet.

De invulling van het curriculum ligt voor een groot stuk in handen van de individuele studenten. De commissie heeft vastgesteld dat het voornamelijk de opleidingscoördinator is die, in samenspraak met de student en ondersteund door de competenties zoals die zijn opgenomen in de studiefiches, de samenhang in het geïndividualiseerde programma bewaakt.

Het opleidingsonderdeel masterproef bestaat uit de eigenlijke masterproef (30 ECTS) en het methodologisch onderzoek (10 ECTS) waarbij de student het onderzoeksproces zichtbaar maakt. Elke student werkt onafhankelijk een onderzoeksvraag uit die deel uitmaakt van het onderzoeksdomein Beeldende kunsten. De onderzoeksvraag wordt tijdens het verloop van het artistieke traject bijgestuurd en verfijnd. Het zoeken naar antwoorden op deze onderzoeksvraag is het onderzoek. Deze antwoorden kunnen naast een beeldende ook een andere – bijvoorbeeld een literaire – vorm hebben. Tijdens de presentatie van het werk toont de student welke stappen in het onderzoekstraject en welke externe inspiratiebronnen belangrijk waren. De student neemt dit op in een verslagboek, een dagboek of portfolio, die een duidelijk beeld geven van het artistieke werkterrein, het inhoudelijke landschap waarbinnen de student-kunstenaar/vormgever werkt. De commissie stelt dat de opleiding hiermee een eigenzinnig beeldende invulling geeft aan de masterproef, met toch genoeg aandacht voor de specifieke competenties. De commissie is wel van mening dat de

Pagina 4 van 13 theoretische reflectie meer aandacht behoeft. De verbalisering is minimalistisch opgevat, in die zin dat ze in grote mate geïntegreerd lijkt en te weinig is geëxpliciteerd.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding niet beschikt over studietijdmetingen. Over dit thema waren in de opleiding geen dissonanten te horen. De commissie wil haar vertrouwen stellen in de opleidingscoördinator.

De commissie heeft uit de gesprekken kunnen opmaken dat de studenten goed geïnformeerd waren over de beoordelingsprocedures en –criteria. Binnen het domein algemene vorming is het de individuele docent die de vorm en de manier van het assessment bepaalt. Wel wordt er gestreefd naar een evenwichtige variatie. Binnen het domein artistieke vorming vindt de commissie de combinatie van product- en procesbeoordeling een sterk gegeven. De jury is samengesteld uit de betrokken docenten, in de masteropleiding aangevuld met externen. Het is de commissie positief opgevallen dat bij de permanente feedback die studenten krijgen en bij het meer formele jurymoment, een competentiegericht evaluatieformulier wordt gehanteerd. Daarnaast is het ook positief gebleken dat de opleiding bij de beoordeling van artistiek werk ruimte maakt voor peer evaluatie.

De toelatingsvoorwaarde voor de master-na-masteropleiding is een masterdiploma Beeldende kunsten of een hiermee gelijkgesteld diploma. Essentieel is dat de kandidaat-student een geschikte onderzoeksvraag kan voorleggen die aansluit bij de doelstellingen van de opleiding.

Inzet van personeel

De commissie vindt het positief dat de docenten erg betrokken zijn bij de opleiding, en zich geëngageerd en flexibel opstellen, ondanks de pijnpunten in het personeelsbeleid die zij kon vaststellen, zoals de verloning, de restricties tot promotie en de problemen met bevorderingen. Naast actuele ontwikkelingen in het werkveld, en het profiel van de opleiding en afstudeerrichtingen spelen de eigen artistieke praktijk bij de artistieke docenten en de academische gerichtheid van de theoriëdocenten een rol in de samenstelling van het docententeam. Voor keuzevakken en seminars wordt een beroep gedaan op de expertise van gastdocenten.

Sinds kort vinden jaarlijks functioneringsgesprekken plaats. Volgens de opleiding moet de professionalisering met betrekking tot onderzoekscompetenties nog verder ontwikkeld worden. Voorts vindt de commissie dat de opleiding meer aandacht moet hebben voor onderwijskundige professionalisering.

Op het moment van de visitatie waren er twee doctorandi *in* de kunsten en twee *over* de kunsten actief in de opleiding. De commissie vond dat de docenten vooral bij de presentatie en het tentoonstellen van de (tussentijdse) resultaten van de studenten erg professioneel waren. Dat gold ook voor het zoeken naar en vinden van allerlei aansluitingen met het brede artistieke discours, buiten de academie.

Voor het domein onderzoek en de ManaMa samen beschikt het departement over 9,65 VTE. De commissie vraagt aandacht voor het feit dat slechts één personeelslid vast aan de slag is in de opleiding (0,3 VTE). Wel is het positief dat er enkele vaste en betrokken gastdocenten zijn. De meeste VTE zijn beschikbaar voor docenten uit de academische

Pagina 5 van 13 bachelor- en masteropleidingen en de gastdocenten. De ManaMa is door de kleine omvang nogal kwetsbaar in de structurele personeelsvoorziening. De opleiding vaart vooral op de coördinator en gastdocenten. Een stevigere basis is wenselijk.

Voorzieningen

De commissie stelt vast dat de opleiding over een sfeerloos en inspiratieloos lokaal beschikt dat dienst doet als gemeenschappelijke ruimte. Inmiddels beschikt de opleiding over een andere ruimte. De hoorzitting vond plaats op de nieuwe locatie. De ruimte wordt vooral ingezet voor presentaties. De studenten werken doorgaans vanuit een eigen werkplek of studio buiten de hogeschool, aangezien daar geen ruimte vrij is. Deze beperkende omstandigheden hebben als voordeel dat de studenten actief hun plek zoeken in de beroepspraktijk.

De studenten gaven in de gesprekken aan dat er een erg sterke individuele begeleiding is. De commissie is positief over de één-op-éénbegeleiding die de docenten kunnen bieden en over het feit dat de studenten gebruik kunnen maken van dezelfde faciliteiten als die van de academische bachelor- en masteropleidingen. Ook de coördinator is erg beschikbaar. De commissie meent wel dat de kritische afstand in deze nauwe relaties moeilijk in stand te houden is. Bovendien lijkt de opleiding de noden van de ManaMa-studenten niet geïnventariseerd te hebben.

Interne kwaliteitszorg

De commissie is positief over het informele karakter van de kwaliteitszorg in de opleiding. De coördinatieopdracht bepaalt, samen met de dialoog tussen de studenten en het werkveld, de kwaliteit van deze opleiding. De commissie stelt echter ook vast dat een beleid op het vlak van kwaliteitszorg meer structureel uitgewerkt moet worden, aangezien de kwaliteit op dit moment te veel afhankelijk is van de betrokkenheid van de jaarlijks wisselende teams. De ManaMa volgt daarbij de praktijk die bij de bachelor- en masteropleidingen gebruikelijk is. Dat geeft het vertrouwen dat de opleiding aan de norm zal voldoen.

De commissie heeft vastgesteld dat verbeteringstrajecten nog niet nodig zijn geweest, omdat de opleiding een korte geschiedenis heeft. De commissie vertrouwt erop, gezien de praktijk in de bachelor- en masteropleidingen, dat ook de ManaMa waar nodig verbeteringstrajecten zal inzetten.

De ManaMa kan worden gekenschetst als een opleiding die binnen het professionele werkveld wil functioneren en daarvoor de nodige contacten aangaat. Studenten hebben veelal al enige tijd professioneel gefunctioneerd en brengen die ervaring in. De commissie meent dat er door de kleine studentenpopulatie en het directe contact een grote betrokkenheid is bij de kwaliteit van de opleiding. Doordat de studenten de invulling van de opleiding deels zelf bepalen, dragen ze bij tot de kwaliteit. Structureel is dit volgens de commissie echter niet in orde.

Resultaten

De resultaten van de master-na-masteropleiding zijn volgens de commissie op dit moment nog moeilijk te evalueren, onder meer door het kleine aantal afgestudeerden, maar ook

Pagina 6 van 13 omdat de doelstellingen niet concreet genoeg zijn. Toch gelooft de commissie in de potentialiteit van wat de opleiding in haar resultaten kan bereiken, omdat het minimale aantal studenten en afgestudeerden een positief beeld laat zien over de opleiding.

De commissie is positief over de grote selectie die de opleiding doorvoert voor de toelating aan de ManaMa op basis van de onderzoeksvraag. Ze stelt vast dat het rendement door de erg kleine studentenpopulatie moeilijk te meten valt, maar in functie van het idee van de opleiding ook weinig betekenisvol is. Toch zou de opleiding streefcijfers kunnen formuleren.

Conclusie

De NVAO is in het licht van het vorenstaande en de informatie vergaard tijdens de hoorzitting (verslag in bijlage 2) tot de slotsom gekomen dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd. De NVAO kan zich dan ook aansluiten bij de bevindingen en overwegingen voor alle facetten en onderwerpen, zoals verwoord in het visitatierapport. De eindconclusie uit het visitatierapport wordt gevolgd.

4. Academiseringsproces

De NVAO heeft bij de analyse van het beoordelingsrapport in het bijzonder aandacht besteed aan het verloop van het academiseringsproces. De NVAO heeft zich de vraag gesteld of de realisaties en plannen op grond waarvan de commissie tot haar oordeel komt voldoende aannemelijk maken dat de academiseringsdoelstellingen in 2013 worden gerealiseerd en de opleidingen dan volledig aan de accreditatiecriteria zullen beantwoorden. Daarbij is gebruik gemaakt van het accreditatiekader (hoofdstuk 4) ten behoeve van de accreditatie van academiserende opleidingen. De criteria die daarbij aan de orde zijn komen er samengevat op neer dat:

- a) in de doelstellingen de wetenschappelijke oriëntatie die men nastreeft duidelijk is en de onderzoekscompetenties worden verwoord;
- b) dat academisering in de inrichting en opzet van het programma tot uitdrukking komt, de inbedding van het onderwijs in het onderzoek is - ten minste in eerste aanzet - zichtbaar, de plannen en voornemens geven vertrouwen dat de doelstellingen van het omvormingsdossier worden gerealiseerd;
- c) dat een onderzoeksomgeving in ontwikkeling is die de opleidingen ondersteunen en voeden, de docenten zijn in voldoende mate betrokken bij onderzoek;
- d) dat het aannemelijk is dat de opleiding de academiseringsdoelstellingen in 2012/2013 heeft gerealiseerd en dan dus volledig aan de accreditatiekaders voldoet.

De NVAO stelt vast dat de commissie een opleiding aantrof waarin onderzoek het uitgangspunt is. De commissie beveelt aan dat de wisselwerking tussen de bachelor-, master- en ManaMa-opleidingen een geïntegreerd traject wordt, waarbij de kwaliteitseisen van de ManaMa leidend zijn. Het academiseringsproces van het geheel van de opleidingen kan daarmee worden gestimuleerd.

Pagina 7 van 13 **5. Oordelen visitatiecommissie**

De tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie weer.

ONDERWERP	ORDEEL	FACET	ORDEEL
1 Doelstellingen opleiding	voldoende	1.1 niveau en oriëntatie	V
		1.2 domeinspecifiek referentiekader	V
2 Programma	voldoende	2.1 eisen gerichtheid	V
		2.2 relatie doelstellingen - programma	V
		2.3 samenhang programma	V
		2.4 studielast	V
		2.5 toelatingsvoorwaarden	V
		2.6 studieomvang	V
		2.7 afstemming vormgeving - inhoud	V
		2.8 beoordeling en toetsing	V
		2.9 masterproef	V
3 Inzet van personeel	voldoende	3.1 eisen gerichtheid	V
		3.2 kwantiteit	V
		3.3 kwaliteit	V
4 Voorzieningen	voldoende	4.1 materiële voorzieningen	V
		4.2 studiebegeleiding	V
5 Interne kwaliteitszorg	voldoende	5.1 evaluatie resultaten	V
		5.2 maatregelen tot verbetering	V
		5.3 betrokkenheid	V
6 Resultaten	voldoende	6.1 gerealiseerd niveau	V
		6.2 onderwijsrendement	V

Eindoordeel commissie: positief

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het globaal oordeel van de NVAO weer.

ONDERWERP	ORDEEL
1 Doelstellingen	voldoende
2 Programma	voldoende
3 Inzet personeel	voldoende
4 Voorzieningen	voldoende
5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
6 Resultaten	voldoende

Eindoordeel NVAO: positief

7. Besluit¹

betreffende de accreditatie van de Master of Arts in het beeldend onderzoek (master na master) van de Karel de Grote-Hogeschool

De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit :

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Master of Arts in het beeldend onderzoek (master na master) van de Karel de Grote-Hogeschool goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen die te Antwerpen wordt georganiseerd.

Gelet op de door de instelling aangevraagde overgangsmatige regeling inzake academisering wordt de accreditatie verleend voor een periode van 6 jaar.

De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2012-2013 tot en met het einde van het academiejaar 2017-2018.

Den Haag, 13 juni 2012

Voor de NVAO,

Lucien Bollaert
(bestuurder)

¹ Conform de bepalingen vermeld in de handleiding accreditatie kan een instelling opmerkingen en bezwaren formuleren op het ontwerp van accreditatierapport. Bij e-mail van 31 mei 2012 heeft de algemeen directeur, de heer D. Broos, ingestemd met het ontwerp van accreditatierapport.

Pagina 9 van 13 **Bijlage 1 – Gegevens opleiding**

– naam instelling	Karel de Grote-Hogeschool
– adres instelling	Brusselstraat 45 B-2018 Antwerpen
– aard instelling	ambtshalve geregistreerd
– graad, kwalificatie	
– specificatie	geen
– niveau en oriëntatie	master na master
– studieomvang	60 studiepunten
– opleidingsvarianten	
– afstudeerrichtingen:	geen
– studietraject voor werkstudenten:	nvt
– vestiging opleiding	Antwerpen
– onderwijstaal	Nederlands
– (delen van) studiegebieden	Audiovisuele en beeldende kunst
– bijkomende titel	geen

NEDERLANDS-VLAAMSE ACCREDITATIEORGANISATIE
verslag hoorzitting

OPLEIDING
Master of Arts in het beeldend onderzoek (# 5304)

INSTELLING
Karel de Grote-Hogeschool – Katholieke Hogeschool Antwerpen

HOORZITTING
26 maart 2012 (14.00u.)

Karel de Grote-Hogeschool
Campus Congres
Kerkstraat 45
2060 Antwerpen

AANWEZIGEN
Hoorzittingcommissie
Bollaert, L.
Dittrich, K. – voorzitter
Ondersteuning Hoorzittingcommissie
Mortier, B. – secretaris
Van San, N.

Visitatiecommissie
De Vries, A. – voorzitter
Jans, T. – secretaris

Evaluatieorgaan
De Wilde, K.

Instelling
Broos, D. Gorus, K. Van Pelt, H.
Dalemans, L. Meuris, W. Van Rosmalen, A.

Verontschuldigd: Byl, H.

VERSLAG

Inleiding

Het visitatierapport is voor de NVAO de enige basis voor het nemen van een accreditatiebesluit. Daarbij is het soms noodzakelijk, zoals in voorliggend geval, een hoorzitting te organiseren enerzijds om toelichting te krijgen van de visitatiecommissie aangaande sommige van haar oordelen en anderzijds om zich een beter beeld te kunnen vormen van de opleiding waarop die oordelen betrekking hebben. In casu stellen zich vooral vragen bij de academisering van de opleiding.

Pagina 11 van 13 Het is uiteraard ook steeds prettig om de mensen achter het visitatierapport en de opleiding te mogen ontmoeten.

Voorstelling delegaties

De aanwezige delegaties worden kort voorgesteld.

De opleiding vandaag ...

Instream

De opleiding is bedoeld voor studenten die reeds een masterdiploma hebben en die, eventueel voorafgaand aan de aanvang van een doctoraat, gefocust zijn op een verruiming, verdieping en verbreding – kortom een verdere ontwikkeling – van hun onderzoekcompetenties in de beeldende kunst. Het MaNaMa-jaar is vaak niet een eindpunt; er kan navolgend nog worden gedoctoreerd aan een universiteit of de kunstenaar kan het onderzoek verder uitbouwen in zijn latere beroeps carrière.

De studenten die instromen zijn meestal al enkele jaren actief en hebben zodoende al een behoorlijk artistiek parcours afgelegd.

De opleiding staat open voor de verschillende takken van de beeldende kunst, met een duidelijk accent op het inter- en intradisciplinaire in een artistiek-maatschappelijke context.

Kandidaten werken een onderzoeksvoorstel (bestaande uit een werkplan en een motivatie) uit dat door een commissie wordt gescreend. Vorige jaar werden 20 aanvragen ingediend. Daarvan zijn er 6 geselecteerd.

Met de geselecteerde studenten wordt dan een theoretisch curriculum (15 ECTS) samengesteld. Het kan gaan om vakken die in de eigen instelling worden aangeboden of daarbuiten (binnen- of buitenlandse hogescholen en universiteiten). Het curriculum wordt bepaald in functie van de voorgestelde onderzoeksvraag; het theoretische moet het praktische voeden. De logica en de coherentie van het programma wordt bewaakt door de docenten.

Opleidingsconcept

De opleiding heeft stappen gezet om vanuit een sinds de visitatie uitgeklaarde visie te komen tot een duidelijke structuur, waarbij veel aandacht is besteed aan het bewerkstelligen van een helder onderscheid tussen het onderzoekende en het artistieke.

Elk onderzoeksproject wordt uitgewerkt volgens een drieluik: een artistiek luik, een luik 'documentatie' en (vanaf volgend academiejaar) een presentatieluik. Het is de bedoeling dat de student komt tot de ontwikkeling van een eigen methodologie om aan onderzoek te doen. De student moet in staat zijn om te reflecteren over zijn onderzoeksmethodologie en moet daaromtrent kritische en relevante vraagstellingen kunnen formuleren. De student moet zelfbewust in de onderzoeksmaterie staan.

Zelfstandigheid (autonomie en zelfsturing) is belangrijk in de opleiding:

- van de studenten wordt verwacht dat zij zelf voorstellen formuleren voor gastdocenten;
- de studenten moeten beschikken over een eigen werkatelier;
- de studenten moeten zelf reeds artistieke producten ontwikkeld en gerealiseerd hebben.

In dat opzicht is de opleiding vrij 'individueel'. Daartegenover staat dat de studenten regelmatig samenkomen om te reflecteren. Dergelijke interacties geven een interessant

Pagina 12 van 13 beeld over hoe verschillende disciplines samenkomen en worden bediscussieerd. Het is belangrijk dat de studenten hun onderzoek kunnen kaderen vanuit diverse disciplines. De verscheidenheid aan gastdocenten (het zijn niet uitsluitend kunstenaars) draagt daartoe bij. De studenten worden ook verplicht om na te denken over de maatschappelijke relevantie van hun project. Ook het ethische wordt vaak belicht; immers is elk kunstwerk een voorstelling over hoe mensen denken, (samen) zijn. Het onderzoek verloopt dus niet enkel via het artistiek experiment, maar is ook reflecterend over de context van het artistiek product, zowel in relatie tot andere kunstuitingen als de onmiddellijke ruimte en de maatschappij.

Personeelskader

De vaste staf werd uitgebreid met een onderzoeksdeskundige en een begeleider van het presentatieproces. De coördinator onderzoek is inmiddels gedoctoreerd. Er is meer budget beschikbaar om (ook internationale) gastdocenten in te zetten. Een aantal 'vaste' gastdocenten (die het volledige jaar de studenten opvolgen en begeleiden) wordt aangevuld met gastdocenten (die beschikken over een doctoraat) die voor kortere tijd beschikbaar zijn. En morgen?

De instelling heeft er een punt van gemaakt om te investeren in de opleiding. Er zijn meer middelen voorzien, o.a. om meer (gast)docenten in te schakelen. Het is de bedoeling om op termijn te gaan naar zo'n 10 à 12 studenten per jaar (dit academiejaar zijn 6 studenten toegelaten). Meer middelen vraagt ook een goede monitoring om de investeringen blijvend te kunnen verantwoorden.

Netwerking (ook internationaal) is een belangrijk item, zowel voor de instroom als de jurering. Er is sprake van een (beginnende) samenwerking met andere instellingen te Antwerpen die kunstonderwijs aanbieden. Bedoeling is om te evolueren naar één gemeenschappelijke Antwerpse 'school of arts'.

Academische opleiding, maar geen integratie in universiteit

De kunstopleidingen worden, in tegenstelling tot de andere academische opleidingen die worden aangeboden door de hogescholen, niet geïntegreerd in de universiteiten. De opleiding ziet deze unieke situatie als een opportuniteit. Zonder inkanteling heeft men als hogeschool de academisering zelf in handen. Er wordt niets opgelegd. Dit is voor de opleiding een kans om een eigenheid te ontwikkelen en zich vanuit die eigenheid te profileren.

De visitatiecommissie aan het woord

Onderzoek dat gevoerd wordt in een academische opleiding, zeker in een MaNaMa-opleiding, verdient een sterke inbedding in een internationale context. Het is daarom lovenswaardig dat de opleiding niet alleen studenten aantrekt uit de eigen masteropleiding, maar ook kandidaten van daarbuiten. De selectie is naar verluid internationaler geworden.

Tijdens de visitatie heeft de commissie het inhoudelijke zwaartepunt van de opleiding niet kunnen vaststellen. Het lijkt erop dat de opleiding met dit aandachtspunt aan de slag is gegaan.

De opleiding heeft nu blijkbaar meer zicht op wat ze aan het doen is en waar ze naartoe wil:

- de focus, nl. methodologisch onderzoek, is kennelijk geëxpliciteerd;
- de opleiding doet blijken van een geïntegreerde aanpak tussen theorie en praktijk;

- Pagina 13 van 13 – de opleiding heeft een heldere structuur gekregen rondom drie luiken: artistiek, documentatie en presentatie;
- er is gewerkt aan een betere verdeling van de studiepunten (i.e. een versterking van het theoretisch curriculum);
 - er is duidelijk geïnvesteerd (vele inspanningen, meer middelen, ...) in de opleiding.

De commissie ziet met dit alles het vertrouwen dat zij in de opleiding heeft gesteld, bevestigd.

Afsluiting

De opleiding legt aanvullend nog een toelichtende nota voor.

Van de hoorzitting wordt een beknopt verslag gemaakt, dat voor commentaar – gewoonlijk binnen een termijn van twee weken na de hoorzitting – aan de partijen wordt voorgelegd.

Het dossier zal vervolgens worden besproken in de schoot van het NVAO-bestuur. De besluitvorming krijgt de vorm van een proces-verbaal. Het is de bedoeling om deze besluitvorming af te ronden binnen een termijn van één maand na de hoorzitting.